

Hjortdjurens bete på gröda –räkna med produktionsförluster...

Petter Kjellander
Grimsö forskningsstation
Inst för Ekologi, SLU

Klövvt och gröda

- 1987 ca 11 mkr/år (motsv ca 20 mkr) till ersättning för skador på gröda (hjortdjur)
- ”Balans mellan viltstammarnas storlek och markernas förmåga att föda viltet...”
(Jaktlagsutredn. 1986/87)
- 1995 upphörde ersättningssystemet för hjortdjur
- 2014 ca 5mkr/år (tranor o gäss)

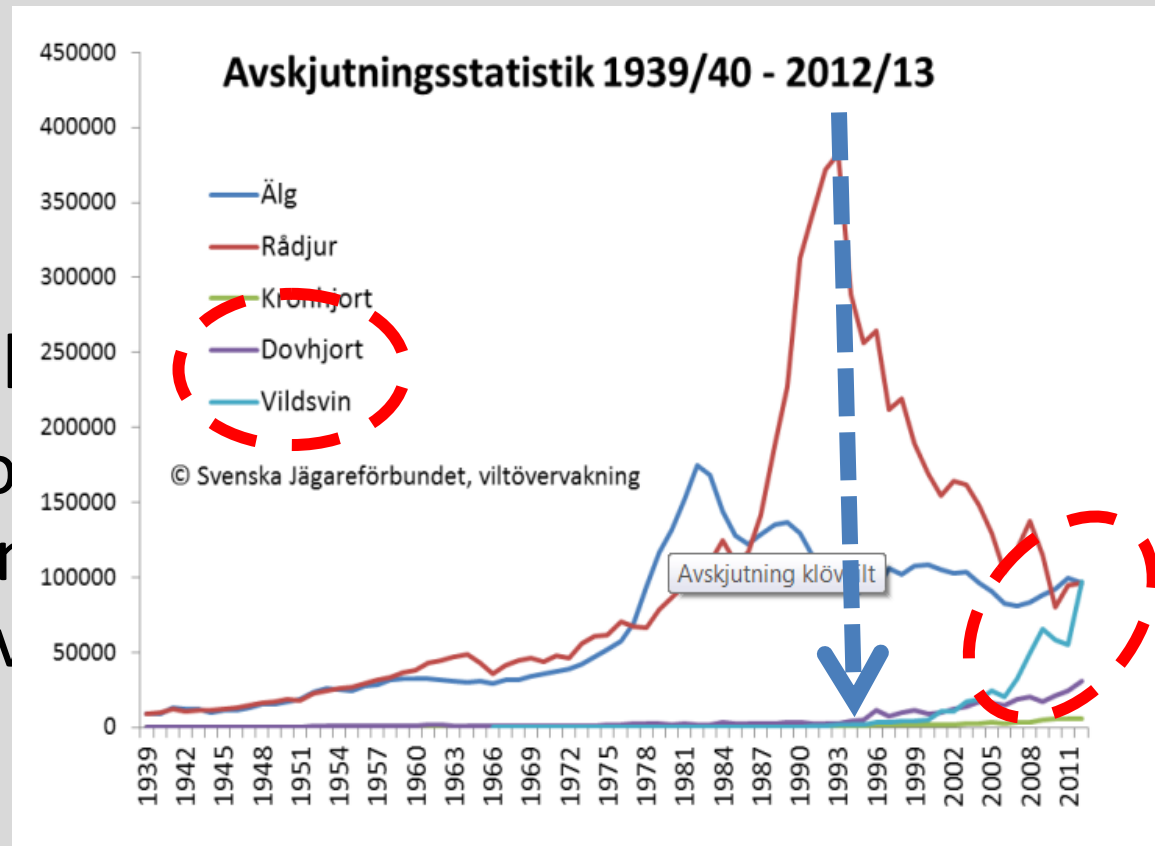
Hur gick det efter 1995?

- Lagens målsättning => markägaransvar att balansera viltstammarna via jakt

- Hur ser det ut?

LRF-Sörmland – en

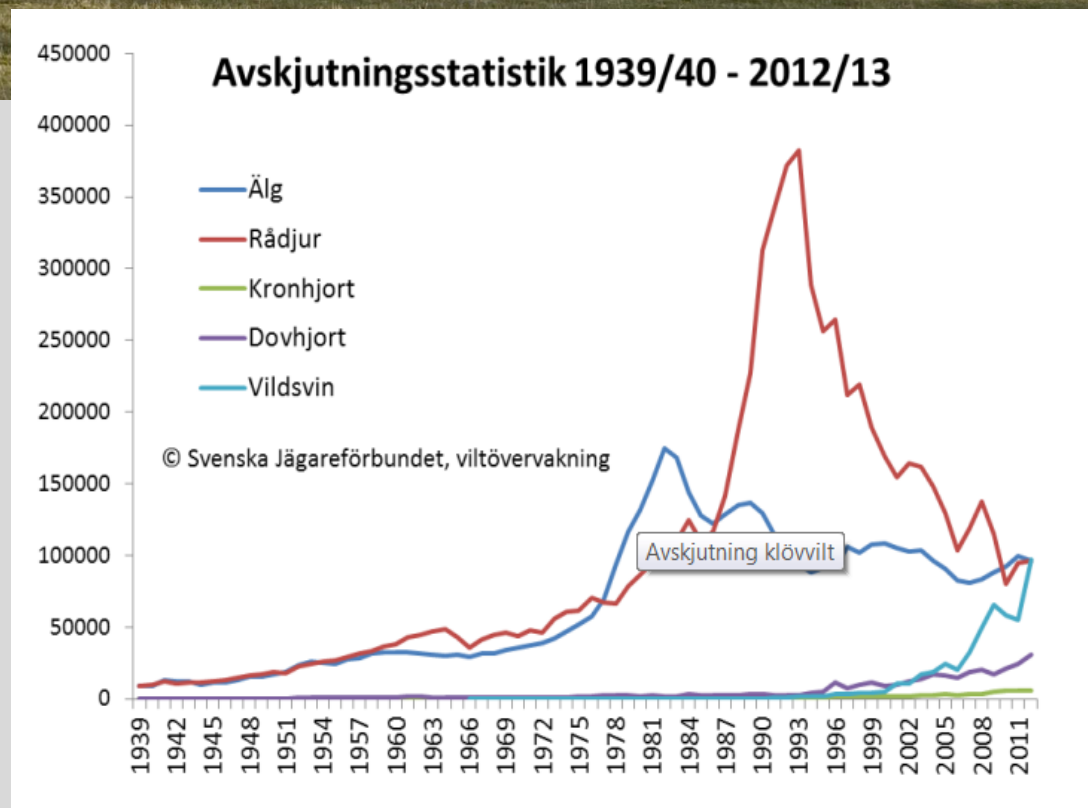
- I en stor del av länets skog har 30% skador => ar
majs, havre och v

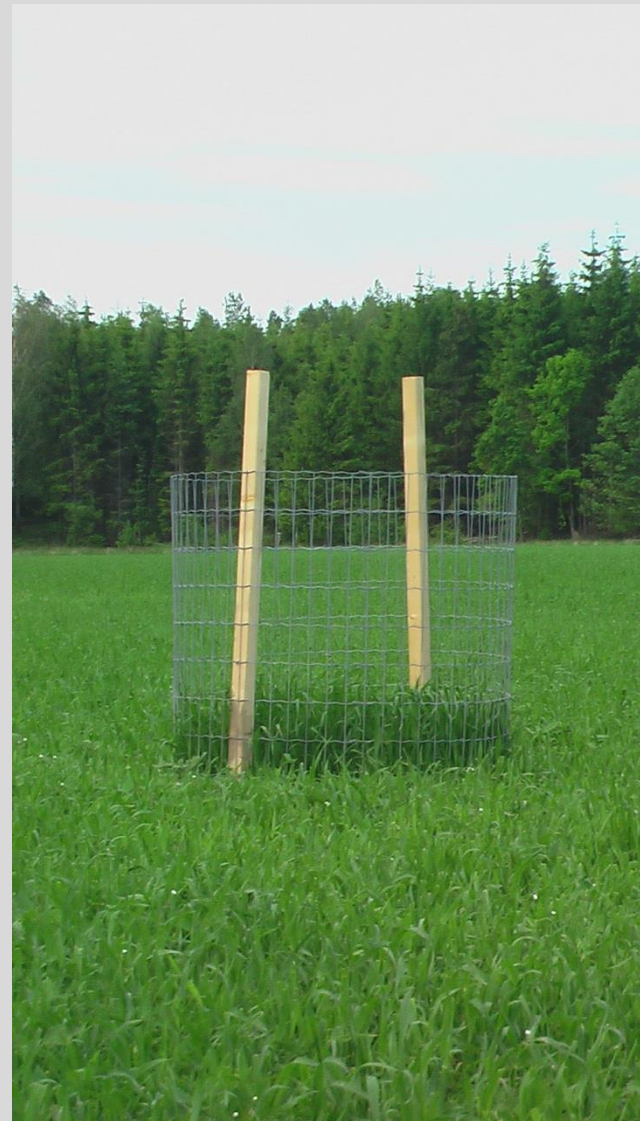
Klövsvilt kopplat till jordbruksmark ökar!

>150 dovhjortar på bilden!

- Älg +-
- Rådjur +-
- Kronhjort +
- Dovahjort ++
- Vildsvin +++
- Mufflon (+)

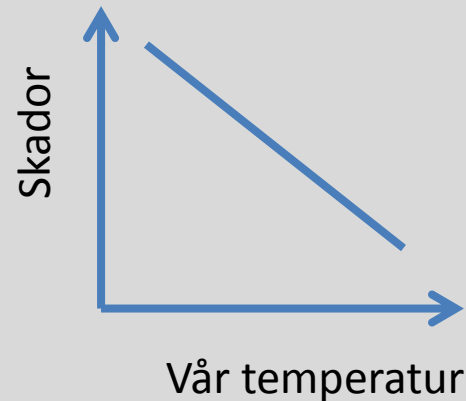
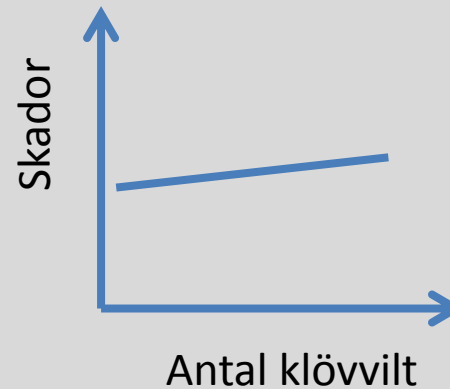

Skador och produktionsförluster – inte bara vildsvin

Inte bara betet och djurtätheten påverkar produktionen

- Skador dåligt relaterade till djurtäthet
- Skador på gröda relaterar bäst till vårtemp. (vid sådd)

Hur stora är produktionsförlusterna?

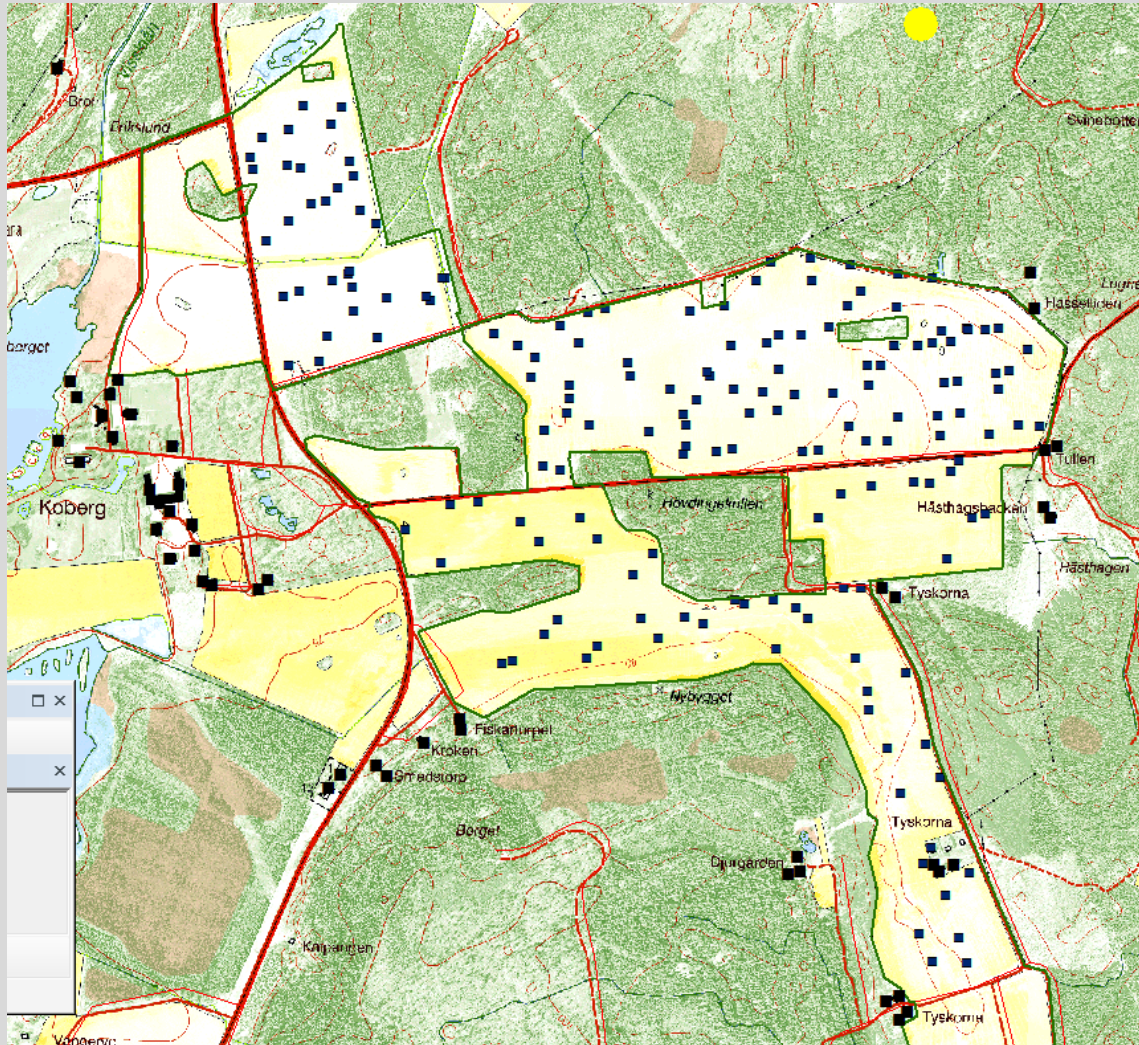

Uthägnader på havre och höstvete

Trollhättan, V-götland, 2014

- 170st 1m² ytor
- burar + kontroller
- havre (118 st, 4 fält, 75ha)
- höstvete (52 st, 4 fält, 60ha)

Havre (Gryn, 210kg/ha), sådd 23-apr 2014

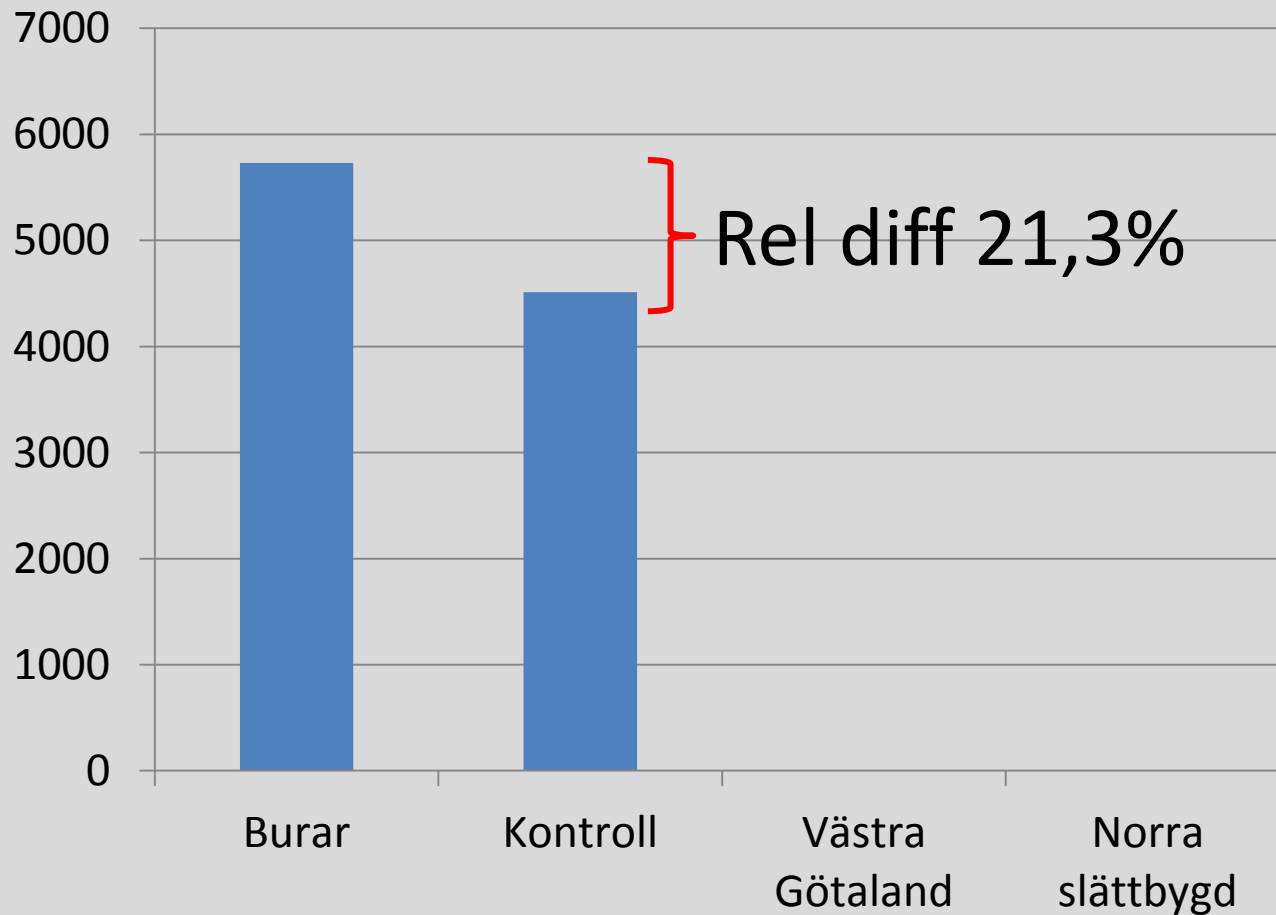

Aug 12

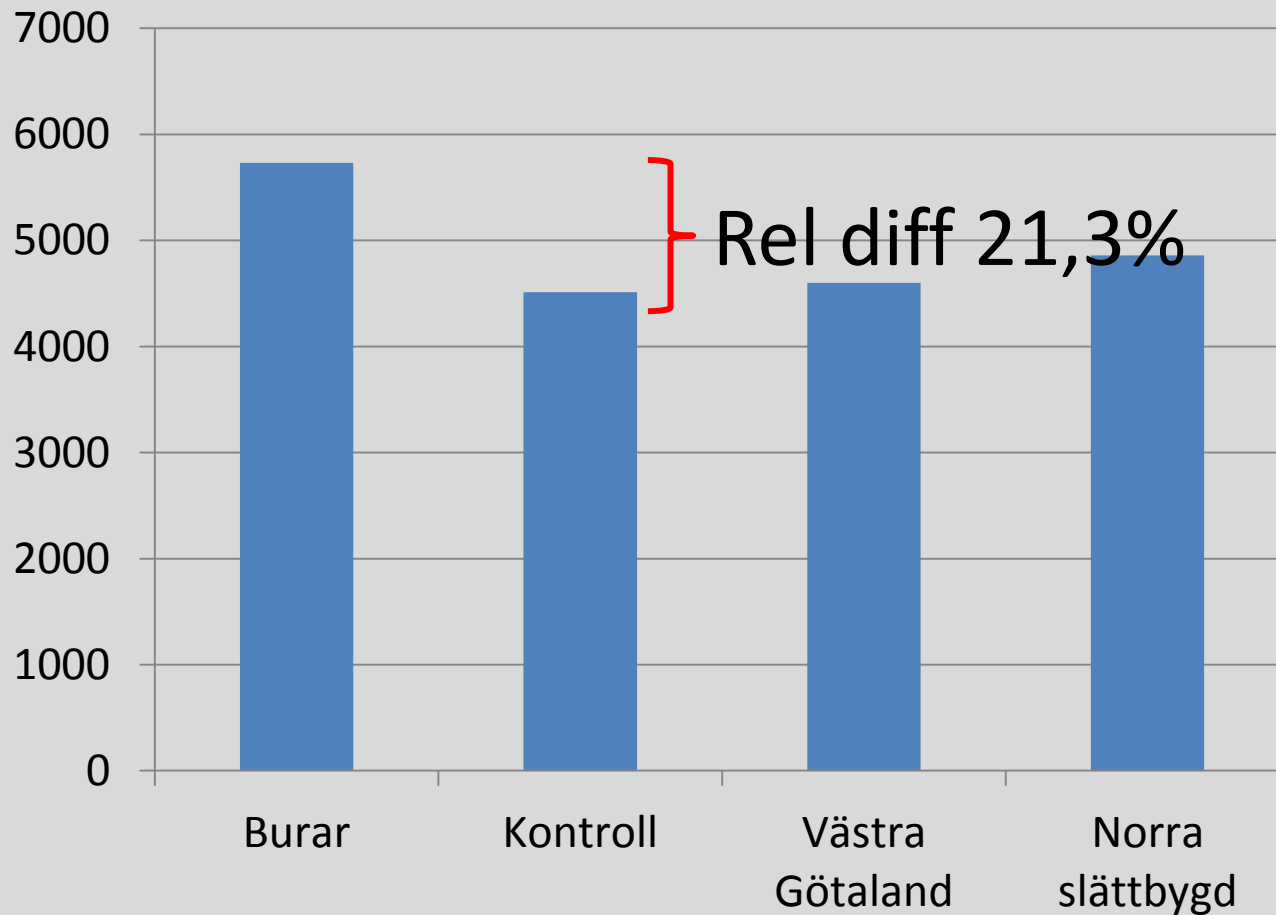
Havre

Skörd (kg/ha)

Havre

Skörd (kg/ha)

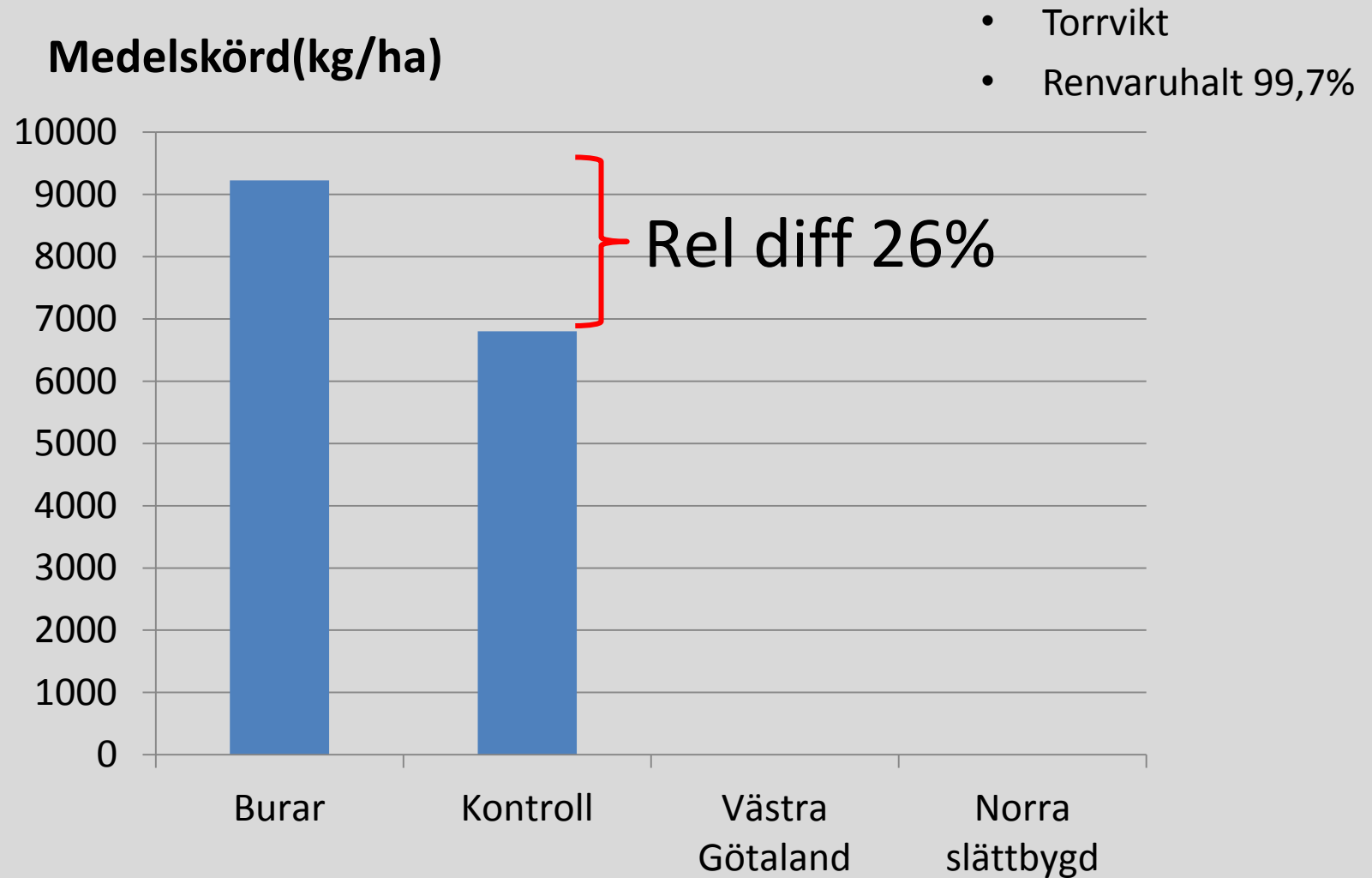

Höstvete (Olivin 220kg/ha), sådd 26-aug 2013

Juni 26, 2014

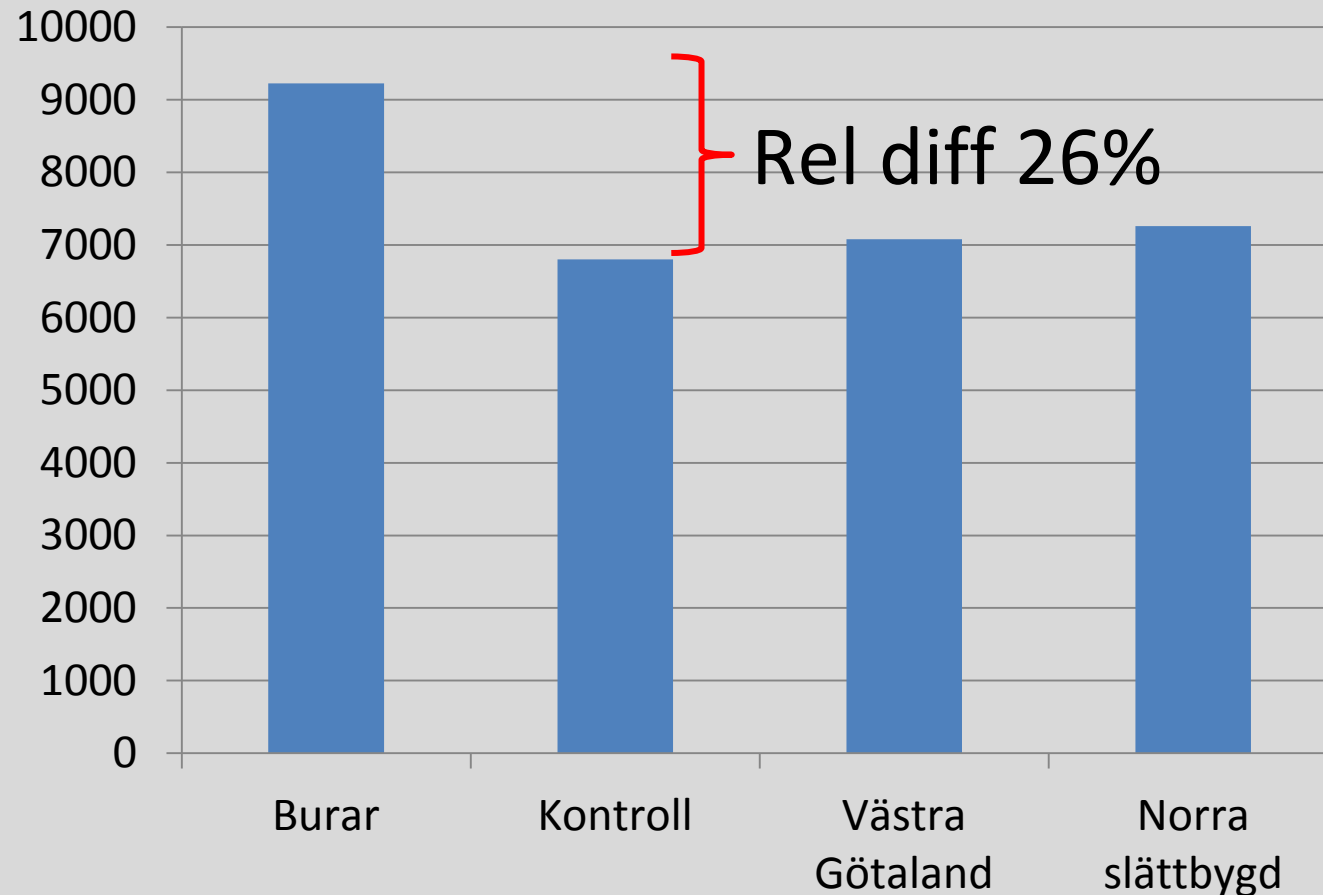
Höstvete

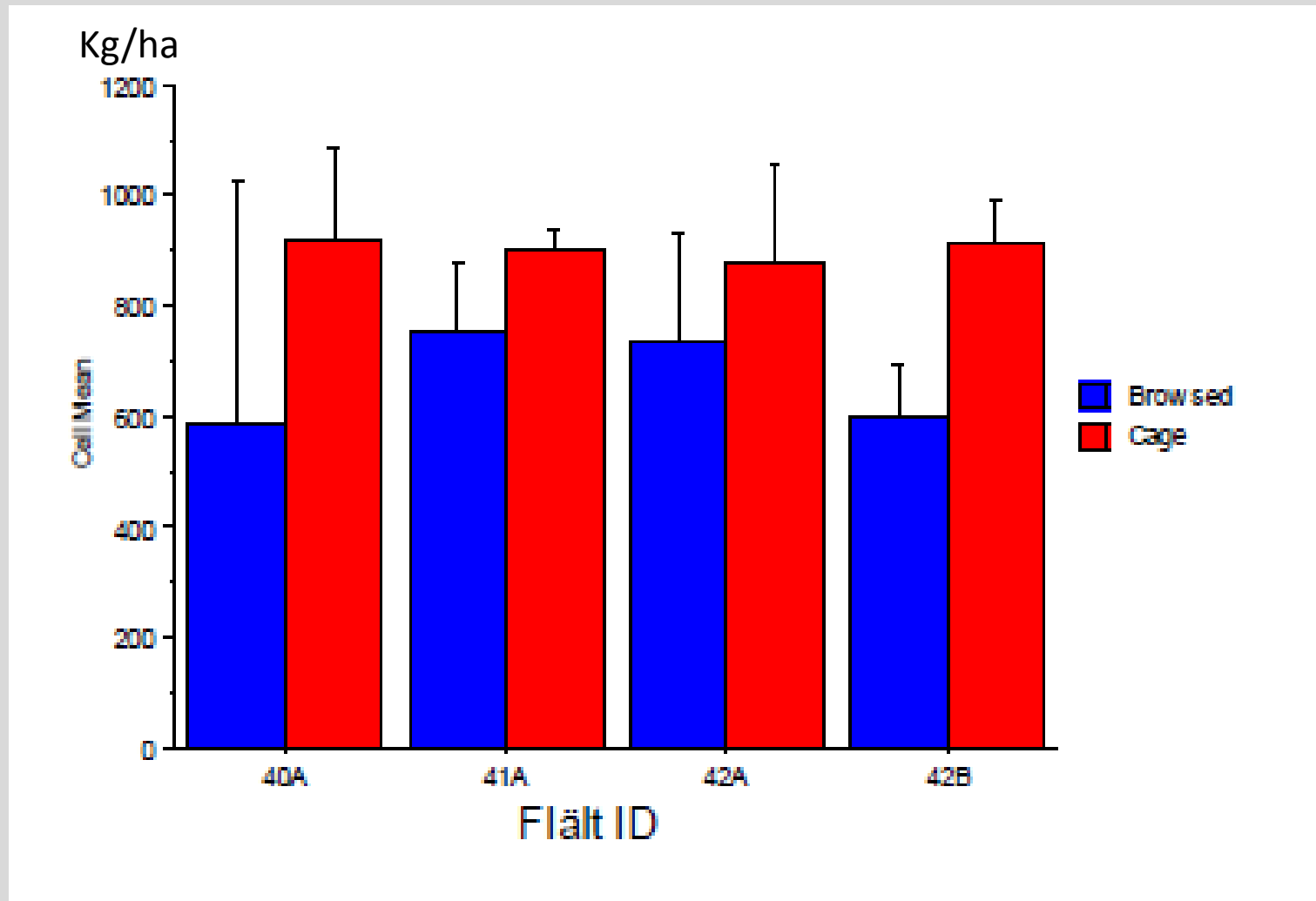
Höstvete

Medelskörd(kg/ha)

- Torrsvikt
- Renvaruhalt 99,7%

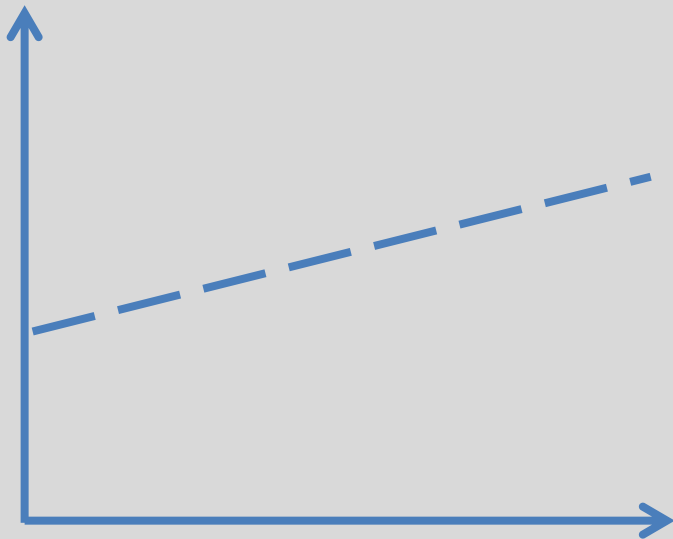

Stor variation mellan fält (vete)

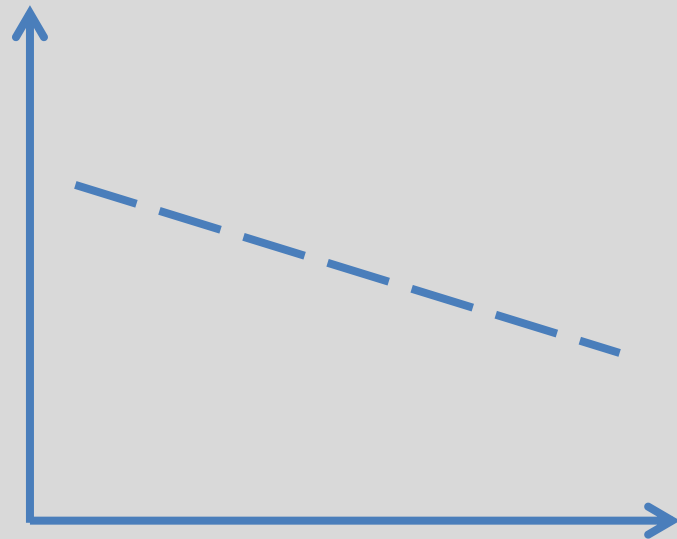
Högre betetryck nära skydd

Skörd
(kg/ha)

Avstånd till skog (m)

Skörd
(kg/ha)

Avstånd till väg (m)

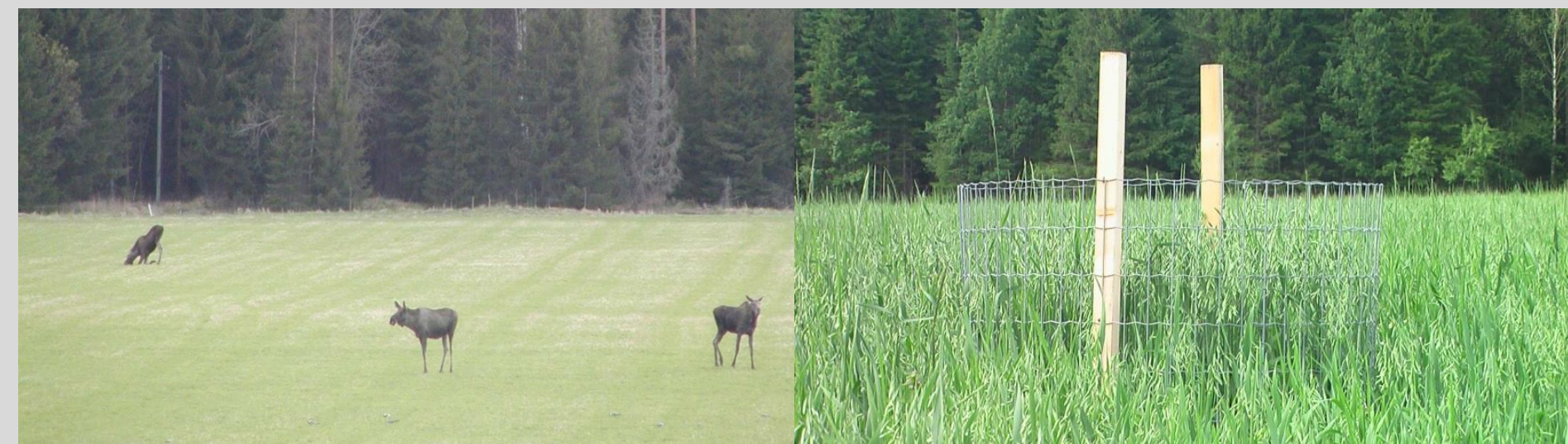
Vall

- Produktionsförluster ca 25% (Grönberg 2011)

Stora är produktionsförluster...

Går det att göra något åt?

Testade repellenter

- Gasolkanon (Nima, Zon pirouette & Triplex purivox/Razzo – ljud)
- Hulken (uppblåsbar gubbe – ljud och syn)
- Gori (vegetabiliska oljor - smak och lukt)
- Ersä (oljebaserad – lukt och smak)
- Hate (lukt- och smak, oljeprodukt)
- **Kotteolja (lukt- och smak, fiskindustri-rest-produkt)**
- PW-viltskydd (lukt- och smak, tallolja)
- Dendrocol (fr.allt smak, hartser)
- **Människohår (lukt)**
- Jurstatussen (fårull (lukt)
- Blodmjöl (lukt- och smak, slakteriprodukt)
- **Rovdjursspillning (lukt, naturprodukt)**
- **Tvål - parfymmerad (lukt, restflingor)**
- **Såpa (lukt)**

Vad hjälpte förr?

Stängsel...

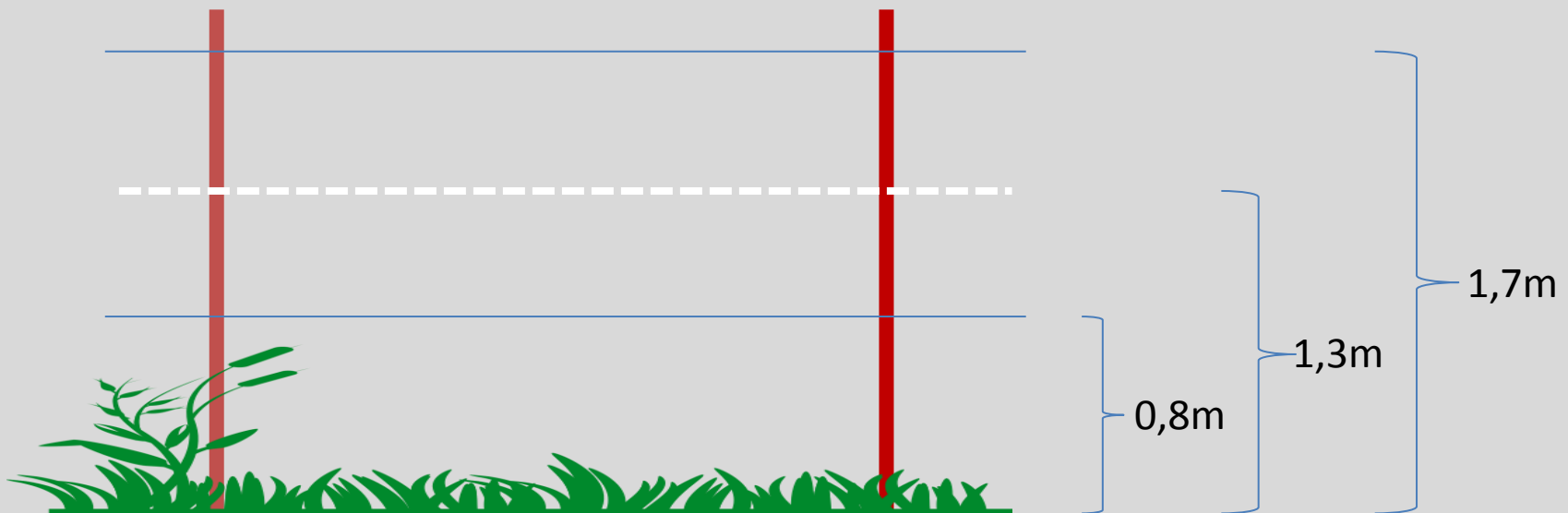

Elstängsel

Slät galvad tråd och elrep

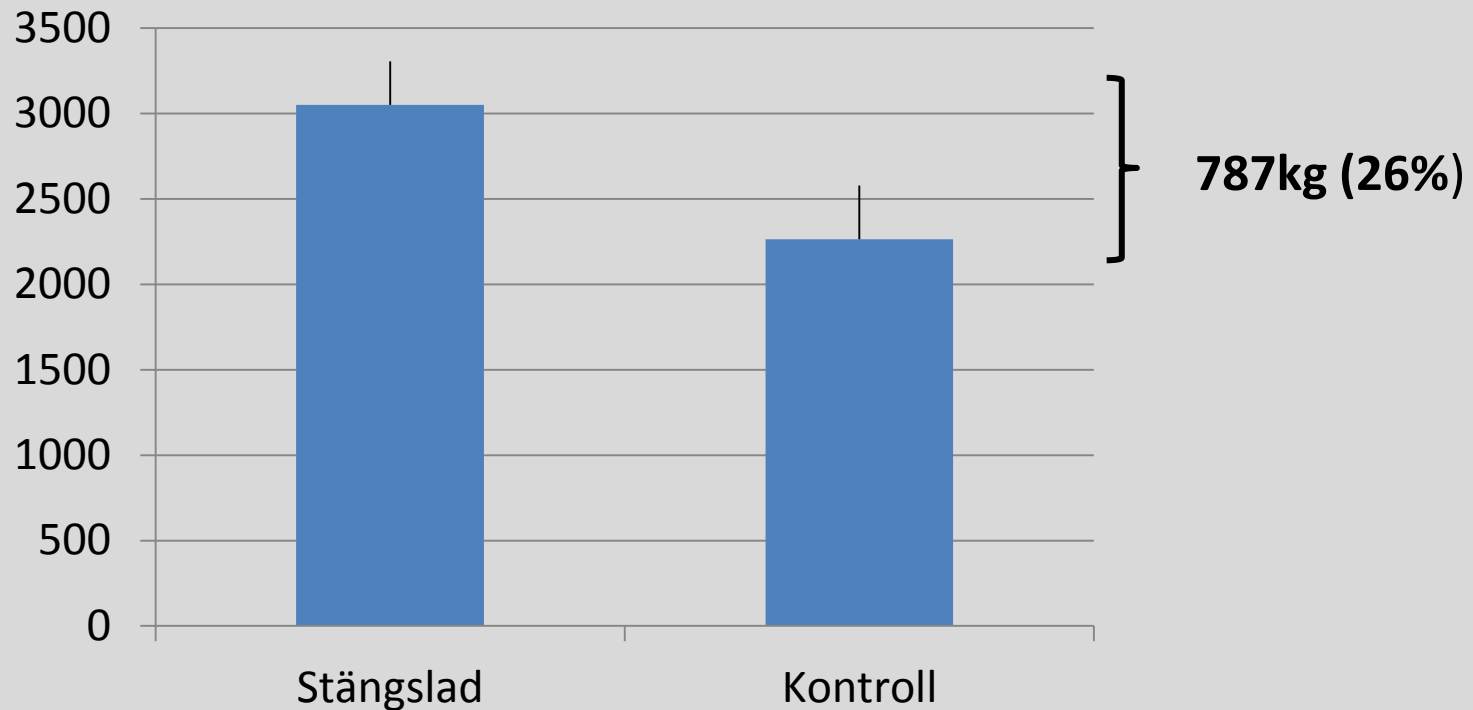
Hörnstolpar av trä (10x270cm)

Glasfiberstolpar var 15:e meter

Effekten av 3-trådigt elstängsel (havre)

Skördeutfall (Kg/ha, $\pm$ SE)

Totalt 20 fält (2-7ha) – 10 stängslade
14 norra Örebro läns skogsbygd
6 mellersta och södra Örebro läns jordbruksbygd
29/6-28/9

(Ahlqvist & Kjellander 1996)

Sammanfattningsvis

- Klövvilt bundet till jordbruksmark ökar!
- Inte bara vildsvin utan fr.allt dovhjort ökar överallt...
- Betesskador troligen ett underrapporterat fenomen
- Generella produktionsförluster 20-30%?
- Det finns kostnadseffektiva sätt att skydda grödan – Stängsel!

Tack för uppmärksamheten!

Frågor...?

